

Odbor za zunanje zadeve

2023/0264(BUD)

20.9.2023

MNENJE

Odbora za zunanje zadeve

za Odbor za proračun

o predlogu splošnega proračuna Evropske unije za proračunsko leto 2024
(2023/0264(BUD))

Pripravljalavka mnenja: Carina Ohlsson

PA_NonLeg

POBUDE

Odbor za zunanje zadeve poziva Odbor za proračun kot pristojni odbor, naj v svoj predlog resolucije vključi naslednje pobude:

- A. ker zaradi vse večje nestabilnosti in vedno več izzivov v neposrednem evropskem sosedstvu in mednarodnem okolju, kot jih ne pomnimo, naraščajo zahteve po tem, da Unija ukrepa, za kar mora imeti na voljo primeren proračun;
 - B. ker mora Unija še naprej povečevati podporo Ukrajini pri njenem samoobrambnem boju proti ruski vojaški agresiji, pri čemer je ta podpora tudi vojaške narave, in se odzivati na druge nujne svetovne potrebe, ki se pojavljajo;
 - C. ker je Evropska komisija predlagala nov „instrument za Ukrajino“, za katerega naj bi bila v obdobju 2024–2027 na voljo sredstva v znesku do 50 milijard EUR;
 - D. ker je Evropsko računsko sodišče izdalo posebno poročilo št. 14/2023 z naslovom Načrtovanje programov Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa: Programi so sicer celoviti, ampak instrument sam ima pomanjkljivosti pri metodah za dodeljevanje sredstev in spremljanju učinkov“;
1. pozdravlja, da je Komisija predstavila predlog proračuna, ki ustreza zgornji meji večletnega finančnega okvira v višini 15.830 milijonov EUR v razdelku 6, kar kaže na velike potrebe po sredstvih za zunanje delovanje; opozarja, da Parlament že od vsega začetka meni, da je zgornja meja večletnega finančnega okvira za razdelek 6 prenizka glede na geopolitične potrebe;
 2. je trdno prepričan, da je potrebna revizija večletnega finančnega okvira, da bo proračun Unije primeren za reševanje svetovnih izzivov; poudarja, da je zadostno financiranje bistveno, če želimo, da se EU na svetovnem prizorišču uveljavi kot močnejši, odločnejši in bolj strateški akter; zato pozdravlja predlog revizije, ki ga je Komisija predstavila 20. junija, a verjame, da bi bilo treba dodatno povečati sredstva v razdelku 6, da bi obravnavali različne izzive v sosedstvu in tudi širše; je trdno prepričan, da je financiranje zunanjega delovanja bistveno za stabilnost in varnost EU v času ruske agresije v Ukrajini ter zlonamernega vpliva v sosedstvu in drugod, zato meni, da mora EU obvezno ostati navzoča kot stabilizacijska sila; poziva Svet, naj se dogovori o reviziji večletnega finančnega okvira pred koncem leta, da bi lahko vplivala na proračun za leto 2024; poleg tega poziva Komisijo, naj čim prej predstavi podrobno razčlenitev po proračunskih vrsticah v zvezi s predlaganimi povečanjem za leto 2024 v višini 2.331 milijonov EUR (v cenah iz leta 2018), da bi lahko proračunski organ v celoti izkoristil dodatna sredstva v razdelku 6;
 3. ugotavlja, da se večina sredstev za zunanje delovanje osredotoča na instrument za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa (NDICI/Globalna Evropa) in instrument za predpristopno pomoč (IPA III), ki ima namenska proračunska sredstva za vsako geografsko regijo, to pa omogoča prožnost, a meni, da je treba zaradi pritiska, kakršnega ne pomnimo, obvezno predložiti nove pobude in predloge, zato poziva k ciljno usmerjenim povečanjem, predvsem v kriznih regijah, kjer so potrebe največje;

4. poudarja, kako pomembno je povečati sredstva za dodatno stalno osebje za vključevanje in racionalizacijo boja proti zlonamernemu vmešavanju in dezinformacijam ter vzpostaviti učinkovito institucionalno ureditev v EU, na primer za izvajanje struktur, ki so opredeljene v nedavno sprejetem poročilu posebnega odbora INGE, vključno s posebno skupino StratCom Evropske službe za zunanje delovanje za Daljni vzhod, projektno skupino Komisije in evropskim centrom za spremljanje groženj vmešavanja in celovitost informacij;
5. priznava, da bo treba v letu 2024 še povečati finančno podporo EU za agencijo UNRWA zaradi njenega kritičnega finančnega položaja, ki ogroža njeno zmožnost, da učinkovito izpolnjuje svojo pomembno vlogo; ponovno poudarja, kako pomembno je zagotavljati pomoč agenciji UNRWA, saj gre za osrednji element strategije EU za spodbujanje varnosti, stabilnosti in razvoja na Bližnjem vzhodu; zato poziva, naj se finančna podpora EU agenciji UNRWA v letu 2024 poveča za 60 milijonov EUR, da se bodo lahko še naprej izvajale osnovne storitve za milijone palestinskih beguncev;
6. ugotavlja, da je treba povečanje porabe za zunanje delovanje pospremiti z okrepljenim okvirom za spremljanje in preprečevanje korupcije; poziva Komisijo, naj v skladu s priporočili Evropskega računskega sodišča poskrbi, da bo poraba za zunanje delovanje bolj standardizirana, primerljiva in pregledna; meni, da je podelitev pooblastil Evropskemu uradu za boj proti goljufijam (OLAF) in Evropskemu javnemu tožilstvu (EJT) za spremljanje porabe za zunanje delovanje dober način za zagotovitev, da se sredstva ustrezno porabijo in prispevajo k zunanjim ciljem EU;
7. še vedno meni, da sta vključevanje Zahodnega Balkana in napredek držav pri reformah, zlasti na področju pravne države, demokracije in temeljnih svoboščin, geopolitična prednostna naloga, zlasti v okviru neizzvane ruske agresije v Ukrajini, ki močno odmeva po vsej regiji, vendar vztraja pri zahtevah glede pogojevanja s pravno državo za vsak evro, za katerega so bile v proračunu za leto 2024 prevzete obveznosti; pozdravlja tudi perspektivo članstva za Ukrajino in Moldavijo, vendar vztraja, da so potrebna dodatna sredstva za podporo obema državam na poti k članstvu; poziva k okrepitvi pogojevanja s pravno državo v vseh tokovih financiranja, ki so povezani s postopki pristopa, zlasti na Zahodnem Balkanu; poziva k okrepljenemu spremljanju reform pravne države in poročanju o njih; poziva tudi k nadaljnjemu podpiranju beloruskih demokratičnih sil, povečanju podpore za civilno družbo in neodvisne medije v Gruziji ter dejavnostim gradnje miru med armensko in azerbajdžansko družbo;
8. poudarja, da pri financiranju zunanjega delovanja EU potrebujemo skladnost, odgovornost in učinkovitost; poziva, naj bo nadzor nad financiranjem instrumentov za zunanje financiranje bolj pregleden in demokratičen, in sicer s pomočjo strateškega usmerjanja Parlamenta in okrepljenega geopolitičnega dialoga med Parlamentom in Komisijo;
9. opozarja, da instrument EU za predpristopno pomoč (IPA III) predvideva stroge pogoje in da je treba financiranje v primeru znatnega nazadovanja ali prepočasnega napredka na področju pravne države in temeljnih pravic, prilagoditi ali celo začasno ustaviti; ponovno poziva Komisijo, naj pripravi smernice o uporabi pogojenosti; poudarja, da je treba dati prednost usklajevanju držav pristopnic s skupno zunanjo in varnostno politiko EU ter vsako morebitno financiranje obravnavati v tej luči, da bi zagotovili, da bodo vsi

odhodki EU povsem v skladu s strateškimi cilji in interesi EU;

10. poziva Komisijo, naj oblikuje stalni rezidenčni program usposabljanja o zunanjem delovanju in skupni zunanji in varnostni politiki EU za nižje diplomate iz držav kandidatki za članstvo v EU, ki bi moral temeljiti na izkušnjah in spoznanjih, pridobljenih v pilotnem projektu Evropske diplomatske akademije, ter biti v celoti povezan s prihodnjo stalno strukturo navedene akademije; v zvezi s tem poudarja, da bi moral omenjeni program gojiti povezave z Evropsko službo za zunanje delovanje, Evropsko komisijo, Svetom in Evropskim parlamentom;
11. poudarja, da je treba v proračunu za leto 2024 in pri reviziji večletnega finančnega okvira povečati sredstva za vojaško mobilnost; ugotavlja, da Ruska vojaška agresija proti Ukrajini kaže, da je treba povečati proračun za projekte vojaške mobilnosti, s katerimi se izboljša hitrost vojaškega odziva v primeru agresije in pomaga tudi pri potrebah civilne infrastrukture, vključno z železniškim prevozom ukrajinskega žita do morskih pristanišč držav članic EU;
12. poziva k večji podpori za neodvisne medije, ki se borijo proti ruskim dezinformacijam in propagandi, zlasti za medije v nacionalnih jezikih držav vzhodnega partnerstva, medije v ruskem jeziku v Rusiji in zunaj nje ter medije na Zahodnem Balkanu in v afriških državah, v katerih je dejavna skupina Wagner;
13. ponovno poudarja, da bi bilo treba v letu 2024 ohraniti ustrezno raven financiranja za južno sosedstvo; zato obžaluje zmanjšanje za 100 milijonov EUR v primerjavi z letom 2023;
14. pozdravlja nadaljevanje financiranja humanitarne pomoči in podpore za sirske begunce v državi in regiji;
15. ugotavlja, da je namen evropskega sodelovanja na področju obrambe povečati varnost Evrope in njenih državljanov ter zmanjšati stroške z ustvarjanjem sinergij; poudarja, da ruska vojna močno vpliva na skupno varnostno in obrambno politiko (SVOP); poudarja, kako pomembno je zagotoviti ustrezno finančno podporo, tako s strani držav članic kot prek Evropskega obrambnega sklada, da bi oblikovali močno evropsko skupno varnostno in obrambno politiko (SVOP), zlasti ambiciozne in učinkovite civilne misije SVOP, in vojaške operacije SVOP ter povečali varnost in strateško neodvisnost EU; meni, da bi takšna prizadevanja povečala zmožnost Unije, da v tesnem sodelovanju z OZN, Natom, OVSE in zavezniškimi državami ali po potrebi sama prispeva k mednarodni stabilnosti, varnosti in miru, zlasti kar zadeva spodbujanje in spoštovanje mednarodnega prava;
16. toplo pozdravlja dejstvo, da je Svet junija 2023 sprejel sklep o povečanju skupne finančne zgornje meje evropskega mirovnega instrumenta za 3,5 milijarde EUR, ki zdaj znaša več kot 12 milijard EUR (v tekočih cenah); ugotavlja, da je evropski mirovni instrument omogočil doslej največjo podporo držav članic EU, vključno z dobavo orožja Ukrajini;
17. pozdravlja pred kratkim predstavljeni instrument za Ukrajino in njegov predlagani skupni znesek v višini do 50 milijard EUR za obdobje 2024–2027; pozdravlja zamisel, da se načrti za obnovo Ukrajine vežejo na pristopni proces, in poziva Komisijo, naj

poskrbi, da bo sedanja finančna pomoč usmerjena v pristopna merila; priznava, da je treba uskladiti instrumente finančne podpore, s čimer se bo pomoč učinkoviteje uporabljala in bila hitreje na voljo; poudarja, da je treba področje uporabe instrumenta za Ukrajino obenem uskladiti z zakonodajnimi, proračunskimi in nadzornimi pristojnostmi Parlamenta;

18. vztraja, da je treba neutrudno prilagajati aktualna pristopna orodja in vzpostavljati pravno podlago za instrument IPA III v Moldaviji in Ukrajini; poudarja, da je treba ohranjati realistično možnost pristopa Ukrajine in Moldavije; pozdravlja sedanjo pomoč Gruziji in odobrava podporo na področju upravljanja javnih financ in infrastrukture;
19. poudarja, da je prisotnost EU v Afriki pomembna, in meni, da je treba v partnerskih državah povečati prepoznavnost razvojne pomoči EU tako na vladni ravni kot na ravni lokalnih skupnosti; poziva Komisijo, naj se zavzema za lokalne ukrepe, ki spodbujajo lokalno odgovornost za razvojne projekte, da bi zagotovili trajnost in vključenost; poudarja, da bi uporaba strategije Global Gateway in politike participativnega razvoja kot okvira za večplastno sodelovanje lahko imela socialno-ekonomski multiplikacijski učinek po vsem svetu;
20. poziva Komisijo, naj si skupaj z mednarodnimi partnerji prizadeva za spodbujanje novega nacionalnega dialoga v Tuniziji; opozarja, da sporazum o instrumentu za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa (NDICI/Globalna Evropa) in memorandum o soglasju prinašata pogoje; poziva Komisijo, naj poskrbi, da se ju bo spoštovalo in da se bodo uveljavljale ustreznečasne prekinitve financiranja, če ti pogoji ne bodo izpolnjeni;
21. meni, da financiranje projektov, osredotočenih na ženske in dekleta na konfliktnih in kriznih območjih, vključno z nasiljem na podlagi spola, preprečevanjem konfliktov, obnovo in krepitvijo vloge žensk, ni zadostno in bi ga bilo treba okrepiti v vseh geografskih regijah v proračunu, in sicer s smiselnim sodelovanjem deležnikov v celotnem postopku financiranja; poziva, naj se še naprej krepijo pravice afganistanskih žensk in deklet ter, kar je najpomembneje, naj se jim omogoči dostop do srednješolskega in univerzitetnega izobraževanja, tudi s štipendijami EU za študij na šolah in univerzah v državah članicah EU; zlasti meni, da lahko projekti, namenjeni dejavnemu boju proti dezinformacijam, zlasti o teh vprašanjih, dodatno okrepijo ukrepe EU in pomagajo vzpostaviti dolgoročno stabilnost;
22. poudarja, da je pomembno nameniti pozornost resnim razmeram v Afganistanu in zagotoviti bistveno podporo za lokalne in mednarodne organizacije ter posameznike, ki dejavno spodbujajo pravice žensk in deklet, hkrati pa poskrbeti za osnovne javne storitve, kot sta zdravstveno varstvo in izobraževanje;
23. pozdravlja, da je Komisija v večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027 dodatno izpopolnila metodologijo za spremljanje porabe v zvezi z enakostjo spolov, ki upošteva oblikovanje politik in dodeljevanje sredstev ter zlasti bolj razčlenjeno naknadno oceno učinka na enakost spolov in poročanje o količinah; poziva Komisijo, naj celovito oceni učinek na enakost spolov in omogoči, da bodo na voljo vsi ustrezni podatki za sledenje;
24. poudarja pomembno delo organizacij civilne družbe pri varovanju demokracije in

človekovih pravic ter poziva, naj se za njihove dejavnosti, zlasti tiste, ki zadevajo pravice oseb LGBTIQ+, zagotovijo dodatna sredstva;

25. poudarja, da sta varstvo in spodbujanje človekovih pravic po vsem svetu še naprej osrednjega pomena za zunanje delovanje EU; ponovno poudarja, da je treba povečati sredstva za podporo človekovim pravicam po vsem svetu, zlasti tam, kjer prihaja do krčenja državljanskega prostora, s posebnim poudarkom na zaščiti zagovornikov človekovih pravic in novinarjev, zlasti najbolj ogroženih; poziva, naj se povečajo sredstva za krepitev zmogljivosti delegacij EU in ključnih deležnikov pri oblikovanju in izvajanju ključnih javnih politik;
26. meni, da je treba nujno povečati podporo tretjim državam v boju proti podnebnim spremembam; ponovno poziva k sprejetju finančnega načrta EU za cilje trajnostnega razvoja, saj razdelek 6 večletnega finančnega okvira ne zagotavlja zadostnih sredstev za zunanje delovanje EU za pomoč partnerskim državam pri financiranju njihovih strategij za cilje trajnostnega razvoja; poudarja, da bi moral biti proračun Unije za leto 2024 usklajen z ambicijami Unije, da najpozneje do leta 2050 postane podnebno nevtralna, ter z mednarodnimi obveznostmi Unije, zlasti s Pariškim in Kunmin-montrealskim sporazumom;
27. poudarja, da so potrebna nadaljnja prizadevanja za doseganje ciljev vključevanja podnebnih ukrepov in biotske raznovrstnosti, določenih v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 16. decembra 2020, v proračun Unije in odhodke Instrumenta Evropske unije za okrevanje; pozdravlja prizadevanja za preglednejše in celovitejše poročanje v proračunskih dokumentih in na spletišču o smotrnosti ter poudarja, da je treba izvesti dovolj naknadnih ocen s posebnim poudarkom na učinku; poziva Komisijo, naj skrbno upošteva ugotovitve iz posebnega poročila Evropskega računskega sodišča o porabi za podnebne ukrepe v proračunu EU za obdobje 2014–2020, pa tudi revizijo smotrnosti iz novembra 2022;
28. poudarja, da je treba uskladiti financiranje podnebnih ukrepov in biotske raznovrstnosti, ter poziva Komisijo, naj ob predstavitvi predloga proračuna za vsak program objavi zneske in deleže odhodkov, ki bodo prispevali k obema ciljema; opozarja, da je načelo, da se ne škoduje bistveno, vključeno v vse dejavnosti Unije prek izvrševanja proračuna, kot je bilo dogovorjeno v medinstitucionalnem sporazumu, in zato poudarja, da je treba v celotnem proračunu v vseh šestih razsežnostih nujno zagotoviti spoštovanje načela, da se ne škoduje bistveno, in po potrebi brez nepotrebnega odlašanja sprejeti potrebne popravne ukrepe;
29. opozarja na priporočilo Evropskega parlamenta z dne 15. marca 2023 o delovanju Evropske službe za zunanje delovanje in za močnejšo EU v svetu, zlasti na njegov poziv, naj se ESZD zagotovijo ustrezna sredstva; zato poziva, naj se število delovnih mest v kadrovskem načrtu poveča za 35, ESZD pa naj razvije in izvaja ciljno usmerjene postopke zaposlovanja, pri teh pa zlasti upošteva trenutno premalo zastopane skupine v smislu geografske uravnoteženosti, spola in manjšin;
30. poziva, naj se posebna pozornost nameni jedrski varnosti in pripravljenosti na nesreče, glede na rusko vojaško agresijo v Ukrajini in zaskrbljenost glede varnosti jedrske elektrarne Zaporožje, pa tudi zato, ker Lukašenkov režim še vedno ne more zagotoviti

jedrske varnosti beloruske jedrske elektrarne Ostrovec;

31. je trdno prepričan, da je potrebna znatna okrepitev humanitarne pomoči, ki jo spremljajo jasni cilji v smislu pravne države in upravljanja, da bi se Unija lahko odzvala na nastajajoče krize, zato je treba sredstva v tej proračunski vrstici povečati za 1 milijardo EUR, da bi bilo mogoče smiselno obravnavati humanitarne potrebe po vsem svetu, ki so dosegle raven, kot je ne pomnimo, pri čemer so se razmere zaradi vojne v Ukrajini in njenih svetovnih gospodarskih posledic še poslabšale, predvsem v smislu neustrezne prehranske varnosti; poudarja, da se lahko sredstva iz rezerve za solidarnost in nujno pomoč skozi vse proračunsko leto uporabljajo za krize zunaj EU.

INFORMACIJE O SPREJETJU V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE

Datum sprejetja	20.9.2023
Izid končnega glasovanja	+: 49 -: 6 0: 2
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Alviina Alametsä, Aleksander Aleksandrov Jordanov (Alexander Alexandrov Yordanov), Traian Băsescu, Anna Bonfrisco, Reinhard Bütikofer, Włodzimierz Cimoszewicz, Katalin Cseh, Michael Gahler, Jorgos Jeorjiu (Giorgos Georgiou), Sunčana Glavak, Raphaël Glucksmann, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Dietmar Köster, Andrius Kubilius, David Lega, Miriam Lexmann, Nathalie Loiseau, Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, Thierry Mariani, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Javier Nart, Matjaž Nemeč, Dimitris Papadakis (Demetris Papadakis), Kostas Papadakis, Tonino Picula, Manu Pineda, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Mounir Satouri, Andreas Schieder, Jordi Solé, Hermann Tertsch, Hilde Vautmans, Anders Vistisen, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz, Isabel Wiseler-Lima, Željana Zovko
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Vladimír Bilčík, Angel Džambazki (Angel Dzhambazki), Andrej Kovačev (Andrey Kovatchev), Georgios Kircos (Georgios Kyrtzos), Carina Ohlsson, Juozas Olekas, Nikos Papandreu (Nikos Papandreou), Mick Wallace, Javier Zarzalejos
Namestniki (člen 209(7)), navzoči pri končnem glasovanju	Gheorghe Falcă, Dace Melbārde, Jan-Christoph Oetjen, Juan Ignacio Zoido Álvarez

**POIMENSKO GLASOVANJE PRI KONČNEM GLASOVANJU
V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE**

49	+
ID	Anna Bonfrisco
PPE	Aleksander Aleksandrov Jordanov (Alexander Alexandrov Yordanov), Traian Băsescu, Vladimír Bilčík, Gheorghe Falcă, Michael Gahler, Sunčana Glavak, Andrej Kovačev (Andrey Kovatchev), Andrius Kubilius, David Lega, Miriam Lexmann, Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Dace Melbārde, Isabel Wiseler-Lima, Javier Zarzalejos, Juan Ignacio Zoido Álvarez, Željana Zovko
Renew	Katalin Cseh, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Georgios Kircos (Georgios Kyrtos), Nathalie Loiseau, Javier Nart, Jan-Christoph Oetjen, Hilde Vautmans
S&D	Włodzimierz Cimoszewicz, Raphaël Glucksmann, Dietmar Köster, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Matjaž Nemeč, Carina Ohlsson, Juozas Olekas, Dimitris Papadakis (Demetris Papadakis), Nikos Papandreu (Nikos Papandreou), Tonino Picula, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Andreas Schieder
Verts/ALE	Alviina Alametsä, Reinhard Bütikofer, Mounir Satouri, Jordi Solé, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz

6	-
ID	Thierry Mariani, Anders Vistisen
NI	Kostas Papadakis
The Left	Jorgos Jeorjii (Giorgos Georgiou), Manu Pineda, Mick Wallace

2	0
ECR	Angel Džambazki (Angel Dzhambazki), Hermann Tertsch

Uporabljeni znaki:

+ : za

- : proti

0 : vzdržani